

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มนุษย์แตกต่างจากสัตว์อื่นในแง่ที่ต้องได้รับการจัดเกลาอบรมสั่งสอนตั้งแต่เกิดจนตาย เป็นกระบวนการเรียนรู้กฎเกณฑ์ของกลุ่มหรือสังคมหนึ่ง ๆ ที่กำหนดไว้ เพื่อให้บุคคลนั้นได้มีแบบแผนของความประพฤติที่เป็นประโยชน์แก่กลุ่มและสามารถดำรงอยู่ร่วมกับกลุ่มได้อย่างเป็นระเบียบ การจัดเกลาทางสังคมถือได้ว่าเป็นกระบวนการของการเรียนรู้ที่จะมีชีวิตอยู่ในสังคม ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย จึงถือได้ว่าเป็นกระบวนการมากกว่าการศึกษาอย่างเป็นทางการ แต่รวมทั้งการยอมรับทัศนคติ ค่านิยม พฤติกรรม อุปนิสัย และทักษะ ซึ่งไม่เพียงแต่ได้รับจากโรงเรียนเท่านั้น หากแต่ยังได้รับโดยผ่านครอบครัว กลุ่มเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกัน สื่อมวลชน ยิ่งกว่านั้น เนื้อหาและรูปแบบอันหลากหลายของกระบวนการจัดเกลาทางสังคมไม่ได้แบ่งแยกกันโดยเด็ดขาด ลักษณะประสบการณ์ที่แท้จริงของบุคคลจึงเป็นเรื่องราวที่มีความซับซ้อนมากมายและยังแสดงให้เห็นถึงความหลากหลายทั้งภายในและระหว่างสังคม

กระบวนการจัดเกลาทางสังคมจึงเป็นกระบวนการทั้งทางตรงและทางอ้อมที่ทำให้สังคมหนึ่ง ๆ ได้เรียนรู้คุณค่า กฎเกณฑ์ ระเบียบแบบแผนที่กลุ่มหนึ่งกำหนดหรือวางไว้ ตลอดจนรูปแบบสัญลักษณ์ในระบบสังคม ซึ่งบุคคลนั้น ๆ เข้าร่วมอยู่และนำมาใช้เป็นบทบาทในการแสดงออก อันจัดเป็นแบบแผนของการปฏิบัติต่อกัน และส่งผลให้บุคคลได้พัฒนาบุคลิกภาพของตน(Duncan อ้างใน สุพัตรา สุภาพ , 2526 , หน้า 22) ทั้งยังเป็นกระบวนการที่สำคัญที่ทำให้สมาชิกในสังคมเกิดภาวะความผูกพันต่อสังคมในแง่ของการยึดคุณค่าของสังคมนั้น ๆ และแสดงพฤติกรรมที่แสดงถึงการดำเนินการตามบทบาทตามความคาดหวังของสังคม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับคุณภาพของกระบวนการจัดเกลาทางสังคมว่า จะสามารถจัดเกลาและอบรมให้สมาชิกเรียนรู้และยอมรับต่อระบบ จนถึงได้ว่าเป็นความรับผิดชอบที่จะนำเอาคุณค่าและความคาดหวังต่อบทบาทนั้น มาเป็นแนวทางปฏิบัติที่ตนเองพึงพอใจ (ศิขริน สุสุข, 2532, หน้า 17) และจากการที่การจัดเกลาทางสังคมเป็นกระบวนการ

การเชื่อมโยงปัจเจกบุคคลกับวัฒนธรรมเข้าด้วยกัน จึงทำให้ถูกนิยามในฐานะเป็นกระบวนการที่บุคคลซึมซับเอาค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณีและวิถีประชาของสังคม โดยการทำให้กลายเป็นส่วนหนึ่งของบุคคล ยิ่งกว่านั้นการจัดেলাทางสังคมมีลักษณะเป็นวิถีทางที่บุคคลิกภาพของปัจเจกบุคคลถูกพัฒนาเพื่อรักษาค่านิยมของสังคม หรือค่านิยมของวัฒนธรรมย่อย เด็กที่เกิดใหม่แต่ละคนแม้ดูล้าย ๆ กันก็ตามแต่บุคคลิกภาพจะเริ่มเกิดขึ้นขณะที่เด็กกำลังจะเจริญเติบโตและมีวุฒิภาวะ ทั้งนี้บุคลิกของบุคคลจะเป็นเช่นไรนั้น สังคมโดยรอบจะเป็นผู้กำหนดรูปแบบและหล่อหลอมบุคลิกภาพของบุคคลให้เป็นไปตามที่สังคมต้องการ โดยผ่านสถาบันต่าง ๆ ทั้งสถาบันครอบครัว การศึกษา และศาสนา ซึ่งทำหน้าที่เป็นตัวแทนในการจัดেলাทางสังคม สำหรับวิธีการจัดেলাทางสังคมที่แต่ละสถาบันซึ่งเป็นตัวแทนการจัดেলাใช้นั้นก็จะมีรูปแบบที่แตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับว่าใครเป็นผู้ใช้และใช้กับใคร

สถาบันศาสนาเป็นสถาบันหนึ่งซึ่งทำหน้าที่เป็นตัวแทนในการจัดেলাทางสังคม อันประกอบด้วย วัดวาอาราม พระ นักบวช ผู้สอนศาสนา ซึ่งบุคคลเหล่านี้จะช่วยจัดেলাในแง่ให้หลักเกณฑ์เกี่ยวกับศีลธรรม จริยธรรม และความประพฤติที่ถูกที่ควร ตลอดจนหลักปรัชญาในการดำเนินชีวิต ทำให้บุคคลมีหลักคุณธรรมที่มีคุณค่าบางอย่างในการยึดมั่นร่วมกัน ทำให้สังคมเป็นระเบียบ ศาสนาจึงมีส่วนและมีบทบาทในการสร้างทัศนคติ และแนวความคิดในการดำรงชีวิตของมนุษย์เพราะบุคคลย่อมนับถือศาสนา แนวความคิดทางศาสนาที่ยอมรับนั้นจะเป็นพลังในการที่จะให้บุคคลรับหรือไม่รับสิ่งใด ค่านิยมที่มาจากศาสนาเป็นเสมือนเครื่องกลั่นกรองความรู้สึกของบุคคล หากบุคคลใกล้ชิดกับศาสนา ศาสนาก็จะสามารถมีบทบาทในการเสริมสร้างจัดেলাแนวความคิดของบุคคลนั้น โดยเฉพาะศาสนาพุทธที่มีความใกล้ชิดและมีอิทธิพลต่อ ความคิดและวิถีชีวิตของผู้นับในสังคมไทย สำหรับในสังคมจารีตนิยมของคนไทย รากฐานทางนามธรรมอันสำคัญยิ่งของสังคมไทยคือพุทธศาสนาที่เป็นที่มาของวัฒนธรรมและมรดกแห่งชาติ เป็นหลักเกณฑ์ทางศีลธรรมและพลังทางสังคมที่แทรกซ้อนวิถีชีวิตของพุทธศาสนิกชนในทุก ๆ ด้าน พุทธศาสนาจึงเปรียบเป็นสัญลักษณ์และพื้นฐานแห่งความผูกพันของคนในชาติและเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม

ไทย วัดและพระสงฆ์คือองค์ประกอบที่เป็นรูปธรรม เป็นตัวแทนหลักของสถาบันพุทธศาสนา ทำหน้าที่ธำรงและสืบทอดพุทธศาสนาให้คงอยู่คู่สังคมไทย บทบาทของวัดและพระสงฆ์ในวิถีของชาวพุทธ ปรากฏให้เห็นทั้งทางด้านศีลธรรม จรรยา และกิจกรรมทางโลก นอกจากจะเป็นที่พึ่งพิงทางจิตใจและเป็นสถาบันที่เอื้ออำนวยบริการทางศาสนกิจแล้ว ยังมีความสำคัญยิ่งในการพัฒนาคุณภาพของคน จากการใช้ศาสนธรรมเป็นหลักในการพัฒนาจิตใจ โดยมีหลักธรรมสำคัญทางพุทธศาสนาซึ่งยึดมั่นถือหลักของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่เรียกว่า พุทธธรรม เป็นหลักเกณฑ์ในการสั่งสอนอบรมบุคคลในสังคมตั้งแต่ครั้งพุทธกาล หลักจริยธรรมในพุทธศาสนาเป็นหลักจริยธรรมที่มุ่งเน้นที่จะแก้ไขปัญหามนุษย์ และแก้ปัญหามาของสังคม (สมบุญ สุธาสารณ, 2527, หน้า 40)

ในคำสอนของพระพุทธศาสนา ทั้งฝ่ายพระธรรมและพระวินัยได้กำหนดให้ชีวิตของพระเกี่ยวเนื่องและผูกพันกับสังคมโดยพื้นฐาน ซึ่งอาจแยกเป็นสองส่วนคือ ความสัมพันธ์ภายในระหว่างสังฆสงฆ์ระหว่างพระสงฆ์ด้วยกันเอง และความสัมพันธ์ระหว่างสังฆ โดยส่วนรวมระหว่างพระสงฆ์กับคฤหัสถ์ ความสัมพันธ์ประการหลังนี้มีความเกี่ยวข้องกับผูกพันมาก ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ กล่าวคือพระสงฆ์ต้องอาศัยพึ่งพาอาหารการกิน รวมทั้งปัจจัย 4 ตลอดจนความเป็นอยู่โดยทั่วไปกับจากคฤหัสถ์เป็นประจำ ความผูกพันดังกล่าวมิได้กำหนดเฉพาะในฝ่ายพระธรรมวินัยเพียงฝ่ายเดียวเท่านั้น หากแต่ในทางธรรมก็มีพุทธพจน์ตรัสสอนให้ภิกษุสงฆ์ระลึกถึงภาระหน้าที่ทางสังคมของพระภิกษุสงฆ์ ให้มีหน้าที่ที่จะต้องช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นจากความทุกข์ โดยอาศัยความเมตตากรุณาของตน ดังปรากฏพุทธพจน์ที่ตรัสในการส่งพระสาวกออกประกาศพระศาสนา บางตอนกล่าวว่า (พระมหาประยุทธ์ ปยุตโต, 2513, หน้า 10)

“...ภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายจงจาริกไปเพื่อประโยชน์และ ความสุขของชนหมู่มาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก เพื่อประโยชน์ แก่กุลและความสุขแก่ทวยเทพ และมนุษย์ทั้งหลาย”

นับแต่โบราณมาพระภิกษุสงฆ์ในสังคมไทยจึงได้รับความเคารพบูชา เป็นเสมือนประทีปส่องทางชีวิตของประชาชนชาวไทย เป็นภูมิปัญญาของชุมชนซึ่งชี้แนะแนวทางปฏิบัติตามแนวพุทธอันเป็นบทบาทสำคัญในฐานะผู้เผยแผ่พุทธศาสนา นอกจากนั้นยังมีบทบาทสำคัญในการบริการต่อชุมชน โดยเน้นการตอบสนองความต้องการของชาวชนบท ซึ่งถ้ามองในแง่จิตวิทยา ก็จะไม่เป็นที่แปลกใจว่าทำไมพระภิกษุสงฆ์จึงมีบทบาทเช่นนี้ มนุษย์แตกต่างจากสัตว์อื่นในแง่ที่ต้องได้รับการจัดเกลาอบรมสั่งสอนตั้งแต่เกิดจนตายเป็นกระบวนการเรียนรู้กฎเกณฑ์ของกลุ่มหรือสังคมหนึ่ง ๆ ที่กำหนดไว้ เพื่อให้บุคคลนั้นได้มีแบบแผนของพฤติกรรมที่เป็นประโยชน์แก่กลุ่มและสามารถดำรงอยู่ร่วมกับกลุ่มได้อย่างเป็นระเบียบ เพราะพระภิกษุสงฆ์ในชนบทโดยทั่วไปแล้วจะมีความสัมพันธ์ทางสังคมอย่างใกล้ชิดกับประชาชนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสัมพันธ์ทางเครือญาติด้วย เหตุนี้ความรับผิดชอบต่อชุมชนจึงเป็นการตอบสนองทางด้านจิตวิทยาอันเกิดจากความสัมพันธ์ใกล้ชิดที่มีมาอย่างสม่ำเสมอกับบุคคล และสิ่งแวดล้อมและเป็นความรู้สึกนึกคิดของพระภิกษุสงฆ์เองที่ต้องการจะเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้อง

สังคมไทยทุกหน่วยย่อยมีวัดเป็นศูนย์กลางที่รวมจิตใจของประชาชน พระสงฆ์เป็นศูนย์กลางแห่งความนับถือและความร่วมมือในกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งเป็นผู้ชี้แนะทางวิญญาณให้หลุดพ้นจากความทุกข์แก่ผู้คนเป็นผู้นำทางศีลธรรมจริยธรรมอันเป็นแบบอย่างที่ดีงามของชุมชน เป็นนักปราชญ์ผู้รู้หนังสือ เช่นเดียวกับวัดนอกจากจะทำหน้าที่ทางศาสนาแล้วยัง เป็นสถานที่สงเคราะห์สำหรับบุตรหลานของชาวบ้านที่อยู่ห่างไกล ขาดทุนและขาดโอกาสในการศึกษา โดยบุตรหลานของชาวบ้านสามารถมีโอกาสในการศึกษาบวชเรียนในพระศาสนา และหัดอ่านเขียนเรียนหนังสือไปในตัวด้วย โดยมีพระภิกษุสงฆ์เป็นผู้ให้การศึกษอบรม นอกจากบทบาทในด้านศาสนาแล้ว วัดและพระภิกษุสงฆ์ในพุทธศาสนา ยังมีบทบาทในการช่วยเหลือและสงเคราะห์ชุมชนด้านอื่น ๆ เช่น งานช่าง การรักษาพยาบาล การเป็นหมอ การสอนคาถาอาคมและเวทมนต์ ตลอดจนเป็นตุลาการในการตัดสินใจข้อพิพาทในชุมชน ชาวบ้านสมัครใจให้พระภิกษุสงฆ์เป็นผู้ชี้ขาด เพราะถือว่าเป็นผู้ทรงศีล จึงถือได้ว่าสถาบันวัดและพระภิกษุสงฆ์ เป็นผู้สงเคราะห์ทางด้านจิตใจแก่ชุมชนตลอดเวลา (พาสนา กิจदार, 2526, หน้า 15)

บทบาทของวัดและพระภิกษุสงฆ์ดังกล่าวข้างต้นมีความเป็นมาอันมั่นคงเป็นเวลานานจนกระทั่งเมื่อความเจริญแบบตะวันตกเข้าสู่ประเทศไทย เมื่อประมาณ 70-80 ปีมาแล้ว จึงเกิดความเปลี่ยนแปลงขึ้นและเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก มีผลให้ขนบธรรมเนียมที่ดั้งเดิมของไทยหลายอย่างต้องเปลี่ยนไป (พระราชวรานี, 2530, หน้า 14) การพัฒนาเพื่อให้เจริญแบบทุนนิยมได้คืบคลานเข้ามาแบ่งบทบาทของวัดและพระภิกษุสงฆ์ แต่เดิมออกไปทุกที่ เช่น ดึงเอาการศึกษาออกไปจากวัด ศาลาประชาคมกลายเป็นที่ประชุมแทนศาลาวัด แม้กระทั่งการสอนธรรม ปัจจุบันเทปธรรมก็มีบทบาทเข้ามาแทนที่การไปวัดฟังธรรม วัดและพระภิกษุสงฆ์ที่เคยเป็นศูนย์กลางของชาวบ้านกลับค่อย ๆ หดบทบาทสำคัญลงไปทุกที ในเรื่องพิธีกรรมทางศาสนางานเทศกาลและความศรัทธาของคนเฒ่าคนแก่ สิ่งที่น่าวิตกอย่างยิ่งก็คือสภาพบีบคั้นทางเศรษฐกิจ ความยากจนมีแนวโน้มที่จะทำให้ชาวบ้านต้องทำงานหนัก เพื่อแก้ปัญหาของตัวเอง ระบบเศรษฐกิจที่ทุกอย่างเป็นสินค้ารวมทั้งตัวมนุษย์ด้วย มีแต่ชักนำไปให้คนเห็นแก่ตัวมากขึ้น (พระราชวรานี, อ้างแล้ว, หน้า 14)

สังคมชาวพุทธในประเทศไทยได้ประสบปัญหาต่าง ๆ มากมายจนเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์กันทั่วไปเกี่ยวกับความน่าเฟะของสังคม (พิทยา ว่องกุล, หน้า 29) คนเสื่อมจากศีลธรรม ปัญหาอาชญากรรมการข่มขืนเกิดขึ้นมากพร้อม ๆ กับปัญหาโกงกิน คอรัปชั่น ยาเสพติด ปัญหาความอดอยากของประชาชนหรือเรื่องของศีลธรรมโดยเฉพาะศีล 5 ซึ่งเป็นหลักปฏิบัติสำคัญของชาวพุทธก็เป็นรูปแบบของการรับฟังมากกว่าปฏิบัติอย่างยี่ดมั่น ประชาชนส่วนใหญ่จะต้องดิ้นรนทุกวิถีทางเพื่อความอยู่รอดทางเศรษฐกิจ การเอารัดเอาเปรียบทางด้านเศรษฐกิจแรงกระตุ้นทางวัตถุและทางซับซ้อนของฐานและบทบาทของบุคคลที่ขัดแย้งกันหลายประการในสังคม ได้มีผลกระทบที่สำคัญต่อความเสื่อมและห่างไกลศาสนาของประชาชน (พิทยา ว่องกุล, อ้างแล้ว, หน้า 29)

“... คนไม่เข้าวัด เด็กหนุ่มสาวไม่สนใจศาสนา คนไทยเป็นชาวพุทธกันเฉพาะปากว่าหรือรูปแบบเพื่อการกรอกแบบฟอร์มราชการหรือศีลธรรม คนเดิวนี่มันเสื่อม...” นอกจากคำพูดที่เพิ่มปริมาณมากขึ้นและขานรับเป็นครั้งคราวกันแล้วยังมีเสียงเรียกร้องด้านเดียวให้หันเข้าไปหาวัดหาพระภิกษุสงฆ์โดยไม่ได้นมองไปที่

วัดและพระภิกษุสงฆ์ว่าได้สร้างสรรคอะไรให้แก่สังคมบ้าง (พิทยา ว่องกุล, อ้างแล้ว, หน้า 29)

อย่างไรก็ตามแม้ว่า ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงทางสังคมดังกล่าวจะก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในบทบาทบางประการของวัดและพระสงฆ์ หากแต่บทบาทที่ยังคงเด่นชัดของพระสงฆ์นับจากอดีตจวบจนปัจจุบันในการพัฒนาสังคมไทยคือ บทบาทในด้านการพัฒนาคุณภาพของพลเมือง ด้านคุณธรรมและจริยธรรม โดยการเทศนาอบรมศีลธรรมให้แก่ประชาชนและการให้การบรรพชาอุปสมบทแก่กุลบุตรที่ได้เสวยสละเคหาสถานเพื่อการศึกษาพระธรรมวินัย มอภายและชีวิตไว้กับพระพุทธศาสนา เพื่อการแสวงหาการพ้นทุกข์ด้วยการบวชและการเรียนควบคู่กันไป ดังนั้นบทบาทด้านจัดการการศึกษาของพระสงฆ์จึงแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือการจัดการศึกษาสำหรับพระภิกษุสามเณรและการสอนศาสนาแก่เด็กและประชาชน

โดยเฉพาะเยาวชนซึ่งเป็นเป้าหมายหนึ่งของการขัดเกลาทางสังคมของสถาบันศาสนา เนื่องจากเป็นกลุ่มบุคคลที่อยู่ในช่วงอายุที่จำเป็นต่อการขัดเกลา เป็นวัยที่สำคัญต่อการอบรมสั่งสอนให้รู้ระเบียบของสังคม เพราะเป็นวัยที่จะพ้นจากสภาพของความเป็นผู้เยาว์ เริ่มเข้าสู่ภาวะของความเป็นหนุ่มสาว เป็นระยะที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและจิตใจ เพื่อที่จะก้าวไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่เต็มตัว ร่างกายจะเปลี่ยนแปลงไป และมีการแปรปรวนของอารมณ์และจิตใจ ความแปรปรวนของอารมณ์จะทำให้เกิดมีพฤติกรรมแปลก ๆ ช่วงวัยนี้เป็นช่วงที่ต้องการให้ผู้ใหญ่เข้าใจ และยอมรับว่าเขาเป็นบุคคลสำคัญคนหนึ่ง การอบรมวัยนี้จะพบว่าการต่อต้านบ้าง ประกอบกับสภาพสังคมที่ซับซ้อนเช่นในปัจจุบัน วัยรุ่นจะไม่ค่อยได้อยู่ใกล้ชิดกับพ่อแม่ผู้ปกครอง แต่จะต้องพบกับกลุ่มต่าง ๆ ที่มีคุณค่าในแบบต่าง ๆ กันไป ทำให้คนในวัยนี้มีโอกาสเลือกกว่าจะยึดคุณค่าใดเป็นหลัก

ค่ายคุณธรรมวัดอุโมงค์ เป็นสถานที่แห่งหนึ่งซึ่งดำเนินการในด้านการพัฒนาคุณภาพพลเมืองด้านคุณธรรมและจริยธรรม โดยมีพระภิกษุสงฆ์เป็นผู้ถ่ายทอดอบรม โดยอิงอาศัยหลักพุทธธรรมเป็นแนวทางและมีกลุ่มเยาวชนหรือวัยรุ่นเป็นเป้าหมาย จึงเป็นที่น่าสนใจศึกษาว่า

กระบวนการจัดেলাทางสังคมที่ใช้อยู่ในค่ายคุณธรรมวัดอุโมงค์มีวิธีการอย่างไร กำหนด
วัตถุประสงค์ไว้เช่นไร และบทบาทของพระภิกษุสงฆ์ที่ทำหน้าที่จัดেলাทางสังคมในสถานที่แห่ง
นี้ สามารถปรับประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมให้เข้ากับสภาพสังคมปัจจุบันได้มากน้อยแค่ไหน และมี
ผลในด้านการให้คุณค่าใดแก่เยาวชน

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาภูมิหลัง ทางสังคม เศรษฐกิจ และการศึกษา ของเยาวชนที่เข้ารับการฝึก
อบรมในค่ายคุณธรรมเยาวชนวัดอุโมงค์
2. เพื่อศึกษาความคาดหวังของเยาวชน และผู้ปกครองของเยาวชนที่เข้ารับการฝึกอบรม
ต่อโครงการค่ายคุณธรรมวัดอุโมงค์
3. เพื่อศึกษากระบวนการจัดেলাทางสังคมที่พระภิกษุสงฆ์ใช้กับเยาวชนที่เข้ารับการฝึก
อบรมในค่ายคุณธรรมวัดอุโมงค์

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้ทราบถึงทราบภูมิหลังทางสังคม เศรษฐกิจ และการศึกษาของเยาวชนที่เข้ารับการ
อบรมในค่ายคุณธรรมวัดอุโมงค์
2. ได้ทราบถึงทราบความคาดหวังของเยาวชนและผู้ปกครองที่เข้ารับการอบรมต่อ
โครงการค่ายคุณธรรมวัดอุโมงค์
3. ได้ทราบถึงกระบวนการจัดেলাทางสังคมด้านคุณธรรม ที่พระภิกษุสงฆ์ใช้กับ
เยาวชนในการอบรมในค่ายคุณธรรม
4. ข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษาวิจัยสามารถชี้สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญและบทบาท
ของสงฆ์ในการดำเนินกิจกรรมการอบรมและปลูกฝังจริยธรรมให้แก่เยาวชน โดยเฉพาะแนว
ประพฤติปฏิบัติตนตามพระธรรมวินัยและหลักศีลธรรมอย่างสม่ำเสมอจะสามารถเป็นแบบอย่างอัน
ดี ที่ทำให้เยาวชนให้การยอมรับและเชื่อถือในบทบาทของพระสงฆ์ ในบทบาทของตนแบบทาง

ศีลธรรมจริยธรรม ซึ่งปรากฏการณ์ที่ได้ศึกษาพบดังกล่าว จะช่วยเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการ
 รมรงค้ให้มีความสำคัญกับบทบาทของพระสงฆ์เพื่อการพัฒนาและให้การศึกษาแก่ชุมชน อันจะเป็น
 รากฐานสำคัญในการสร้างความมั่นคงให้แก่ประเทศชาติ

นิยามศัพท์

การขัดเกลาทางสังคม หมายถึง การถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ในหลักธรรม เพื่อการ
 ดำเนินชีวิตอย่างถูกต้องจากพระภิกษุสงฆ์สู่เยาวชนทั้งทางตรงและทางอ้อม

พระภิกษุสงฆ์ หมายถึง ผู้บวชในพระพุทธศาสนานิกายเถรวาท มีศีล 227 ข้อ และทำ
 หน้าที่ในการอบรมคุณธรรม ค่ายคุณธรรม วัดอุโมงค์ จังหวัดเชียงใหม่

พุทธธรรม หมายถึง หลักธรรมในทางพุทธศาสนาที่ประยุกต์มาใช้ในการอบรม
 คุณธรรมเยาวชน

เยาวชน หมายถึง ผู้ที่มีอายุ 14-25 ปี และเข้ารับการฝึกอบรมคุณธรรม ณ ค่ายคุณธรรม
 วัดอุโมงค์

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้ดำเนินการวิจัยได้จำกัดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ที่ศึกษาคือ โครงการค่ายคุณธรรมวัดอุโมงค์ ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัด
 เชียงใหม่ ซึ่งมีเหตุผลในการคัดเลือกพื้นที่ในการทำการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือ

1. เป็นพื้นที่ซึ่งมีปรากฏการณ์ตามประเด็นที่ต้องการศึกษาคือ เป็นโครงการที่มีการอบรม
 คุณธรรมจริยธรรมให้แก่เยาวชนโดยบทบาทของพระสงฆ์ และมีการดำเนินการมาเป็นระยะเวลา
 กว่า 6 ปี คือเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2534 トラาจนปัจจุบัน
2. เป็นโครงการฯ ที่ได้รับการยอมรับจากหน่วยงานราชการ เอกชน ตลอดจนประชาชน
 ทั่วไปในการดำเนินกิจกรรมของโครงการ ฯ

ขอบเขตด้านเนื้อหา

สำหรับเนื้อหาในการศึกษาครั้งนี้ ได้กำหนดขอบเขตการศึกษาไว้โดยสังเขป ดังนี้

1. บริบทของวัดและค่ายคุณธรรม
 - ประวัติความสัมพันธ์ระหว่างวัด พระสงฆ์และชุมชน
 - พัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงของวัดอุโมงค์
 - ความเป็นมาของค่ายคุณธรรม
2. ภูมิหลังของเยาวชนที่เข้ารับการฝึกอบรม
 - ภูมิหลังทางสภาพแวดล้อม
 - ภูมิหลังทางครอบครัว
 - ภูมิหลังทางสถานภาพทางเพศ
 - ภูมิหลังประสบการณ์เดิม
3. ความคาดหวังของเยาวชน และผู้ปกครองที่เข้ารับการอบรม โครงการค่ายคุณธรรม วัดอุโมงค์
 - ความคาดหวังของเยาวชนและผู้ปกครองก่อนการเข้ารับการอบรมค่ายคุณธรรม
 - ประสบการณ์ร่วมเยาวชนและผู้ปกครองได้รับจากการอบรมของค่ายคุณธรรม
 - ประสบการณ์ที่เยาวชนและผู้ปกครองได้รับจากการอบรมของค่ายคุณธรรม
4. กระบวนการจัดเลาทางสังคมที่พระสงฆ์ใช้กับเยาวชนที่เข้ารับการอบรมในค่ายคุณธรรม
 - วิธีการการจัดเลาที่ใช้ในค่ายคุณธรรม
 - หลักสูตรที่นำมาใช้ในการจัดเลา
 - แนวคิดและอุดมการณ์ในการดำเนินการ

ข้อจำกัดของการวิจัย

งานวิจัยเรื่องนี้ เป็นการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องบทบาทของพระภิกษุสงฆ์ในการจัดเถลาทางสังคมแก่เยาวชน โดยศึกษากรณีค่ายคุณธรรมวัดอุโมงค์ จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นเรื่องราวที่มีความละเอียดอ่อนและลึกซึ้งเพราะเกี่ยวข้องกับสถาบันทางศาสนาและบุคคลในสังคม ดังนั้นในการเก็บรวบรวมข้อมูลจึงต้องพิจารณาอย่างลึกซึ้งเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการศึกษา แต่กระนั้น ก็ยังคงมีปัญหาและอุปสรรคในการศึกษาวิจัยในหลายประการ อาทิเช่น ปัญหาเกี่ยวกับมุมมองในการวิเคราะห์ข้อมูล เนื่องจากในโครงการค่ายคุณธรรมดังกล่าวผู้วิจัยได้มีบทบาทในการเป็นส่วนหนึ่งของคณะทำงานนับตั้งแต่การริเริ่มโครงการ ครอบคลุมกระทั่งปัจจุบัน ประกอบกับการที่ผู้วิจัยได้คลุกคลีและมีความใกล้ชิดกับพระสงฆ์มาเป็นระยะเวลายาวนาน ทั้งในบทบาทของผู้ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการแผนใหม่แก่พระนิสิต และบทบาทของฆราวาสที่อุปฐากพระสงฆ์ในศาสนา จากบทบาทของความสัมพันธ์ในลักษณะดังกล่าวเป็นผลทำให้ในบางครั้งผู้วิจัยได้มองข้ามรายละเอียดในประเด็นของการวิจัย และมีมุมมองในการวิเคราะห์ข้อมูลแบบคนภายในมากเกินไป ซึ่งเป็นผลต่อการศึกษาวิจัย

ผู้วิจัยได้พยายามหาทางในการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น โดยการหยุดพักการทำกิจกรรมร่วมกับทางค่ายเป็นระยะ ๆ เพื่อให้เกิดมุมมองที่แตกต่างในฐานะของคนนอก และพยายามศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ รวมทั้งการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์กับบุคคลอื่น ๆ ที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ และการจัดเถลาทางสังคมอยู่เสมอ โดยเฉพาะอาจารย์ที่ปรึกษาซึ่งให้คำชี้แนะแนวทางในการวิจัยแก่ผู้วิจัย ทำให้ผู้วิจัยสามารถมีความเข้าใจสาระของการวิจัยได้อย่างลึกซึ้งในมุมมองของคนในและคนนอก